

Concept Leidraad Duurzaamheidsafspraken van de ACM

enkele kritische opmerkingen vanuit economische perspectief door

Maarten Pieter Schinkel
Universiteit van Amsterdam

Vereniging voor Mededingingsrecht webinar

8 september 2020, 16:00-18:00 uur



Uitgangspunten achter de (herziene) ACM leidraad

- Verwelkoming mededingingsbeperkende duurzaamheidsinitiatieven (‘groene kartels’)
 - Verduidelijking
 - Versoepeling van de eisen voor vrijstelling onder 6(3)Mw – “Mogelijkheid 2”
- ACM veronderstelt daarbij dat:
 - Mededinging en duurzaamheid strijdig kunnen zijn – Publieke Economie
 - Beperking van de mededinging tot meer duurzaamheid leidt 
 - Er maatschappelijk wenselijke groene kartels bestaan, die:
 - ACM onder de huidige interpretatie van 6(3)Mw moet verbieden
 - Die daarom wellicht niet worden voorgesteld – voorbeelden?
 - Onder de versoepelde eisen wel voortkomen 





UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Amsterdam Center for Law & Economics



UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Amsterdam Center for Law & Economics

Biologische vleeskip

5½ week oud
940 gram

Plofkip

5½ week oud
2.900 gram



NOS NIEUWS • BINNENLAND • DINSDAG, 11:51

Toezichtouder ziet bijna geen 'plofkip' meer in de supermarkt



Kippenvlees met een Beter Leven-keurmerk ANP

In de supermarkt is het aanbod van duurzame kip groter dan ooit. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) concludeert na eigen onderzoek dat de zogenoemde plofkip bijna helemaal uit de schappen is verdwenen.

Leidt beperking van de mededinging tot meer duurzaamheid?

- Mensen waarderen meer duurzaamheid:
 - Als productkwaliteitsverbetering, en/of
 - Minder negatieve, dan wel positieve externaliteiten (publiek goed)
- Bedrijven zijn gericht op winstmaximalisatie, waarbij:
 - Duurzaamheidsinvesteringen een kostenpost zijn, waarvan
 - Opbrengst een hogere betalingsbereidheid is – productkwaliteit, image/goodwill
- Te verwachten: maximale prijsverhoging voor minimale duurzaamheidsinvestering



Het Phoebus Kartel (1925-1939)

Mr. Louis Rieben
Tung-Sol Lamp Works Inc.
95 Eighth Avenue
Newark, N. J.

Mr. A. W. Gast
Chicago Miniature Lamp Works
1500 North Ogden Avenue
Chicago, Ill.

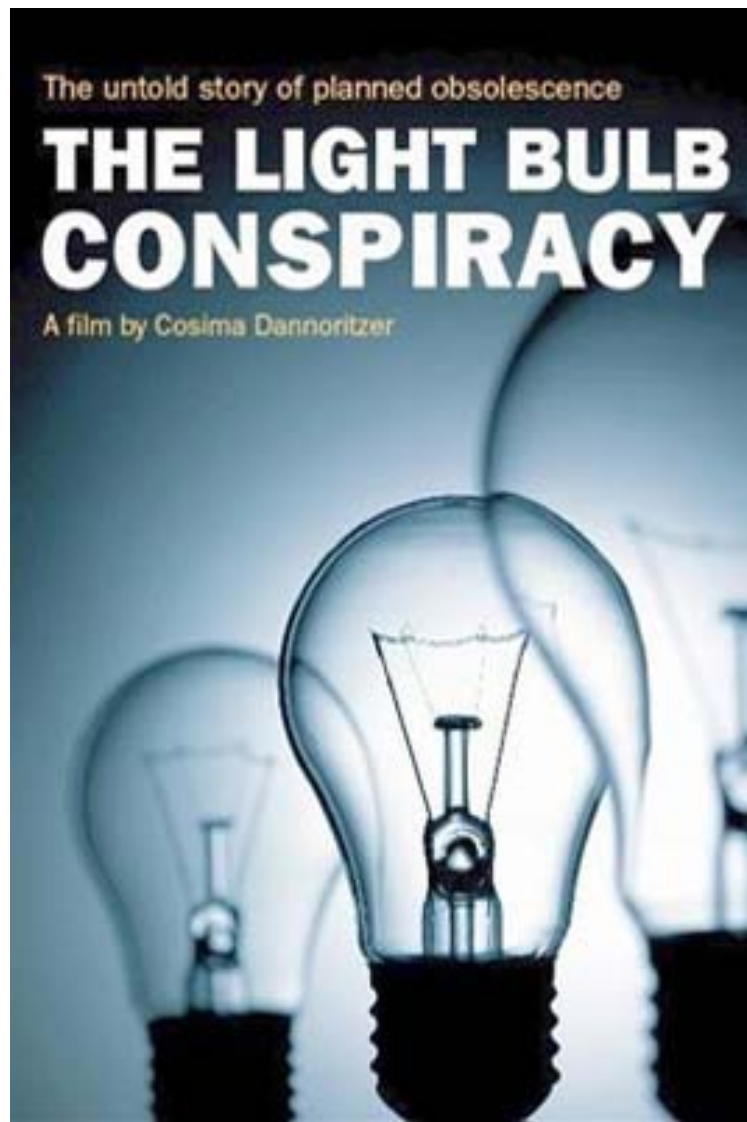
Gentlemen:

In conformity with our practice of notifying you of impending changes in our lamp product, we are calling to your attention a change which has been approved:-

1. The design life of the 2330 Lamp has been changed from 300 back to 200 hours, the change to take effect as soon as manufacturing facilities will permit. It is understood that no publicity or other announcement will be made of the change.

Very truly yours,





UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Amsterdam Center for Law & Economics

Leidt beperking van de mededinging tot meer duurzaamheid?

- Mensen waarderen meer duurzaamheid:
 - Als productkwaliteitsverbetering, en/of
 - Minder negatieve, dan wel positieve externaliteiten (publiek goed)
- Bedrijven zijn gericht op winstmaximalisatie, waarbij:
 - Duurzaamheidsinvesteringen een kostenpost zijn, waarvan
 - Opbrengst een hogere betalingsbereidheid is – productkwaliteit, image/goodwill
- Te verwachten: maximale prijsverhoging voor minimale duurzaamheidsinvestering
- Uit de literatuur komt vooral naar voren dat:
 - Juist concurrentie corporate social responsibility (CSR) stimuleert
 - Horizontale afspraken (RJV's, regulering) risico geven op prijscollusie



Leidt beperking van de mededinging tot meer duurzaamheid?

- Mensen waarderen meer duurzaamheid:
 - Als productkwaliteitsverbetering, en/of
 - Minder negatieve, dan wel positieve externaliteiten (publiek goed)
- Bedrijven zijn gericht op winstmaximalisatie, waarbij:
 - Duurzaamheidsinvesteringen een kostenpost zijn, waarvan
 - Opbrengst een hogere betalingsbereidheid is – productkwaliteit, image/goodwill
- Te verwachten: maximale prijsverhoging voor minimale duurzaamheidsinvestering
- *Prijsafspraken* stimuleren duurzaamheid, *niet* duurzaamheidsafspraken (S&S, 2017)
- Restconcurrentie (“mededinging wordt niet ... uitgeschakeld”) werkt tegen (T&S, 2018)
- Compensatie van consumenten dient ACM af te dwingen – met imperfecte informatie
- Maar met compensatieverplichting is groen kartel meestal niet winstgevend – Kip, Kolen



Oprekking van het compensatiecriterium

b. “De gebruikers van de betrokken producten ontvangen van die [duurzaamheids]voordelen een billijk aandeel;

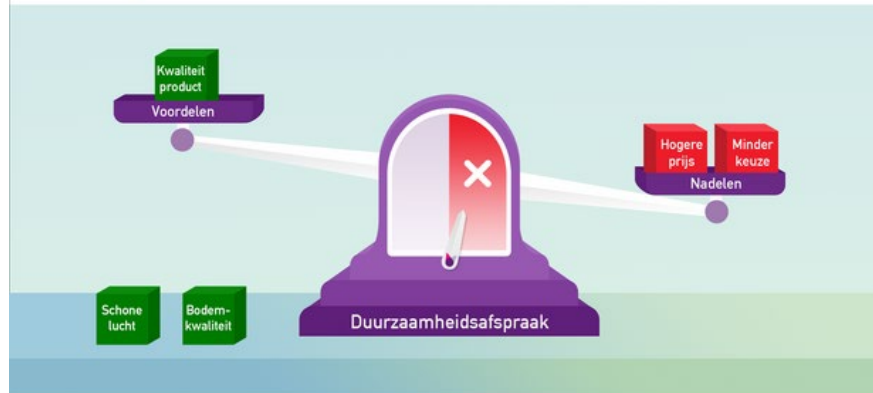
c. De mededingingsbeperking is noodzakelijk om de voordelen te behalen en gaat niet verder dan nodig is.” (24: 6(3)Mw, 101(3) VWEU)

- c. is een marginale toets: geen afweging van echte alternatieven (55-58)
- b. wordt opgerekt voor duurzaamheidsvoordelen in de vorm van “voorkomen of beperken van **evidente milieuschade**” t.b.v. een “norm ... waaraan de overheid is gebonden” (38):
- daarbij tellen nu de voordelen die ten goede komen “zowel aan gebruikers van de betrokken producten als aan **de rest van Nederlandse samenleving**” (40)
- dat impliceert dat de gebruikers er op achteruit kunnen gaan (41) – “vervuiler betaalt”

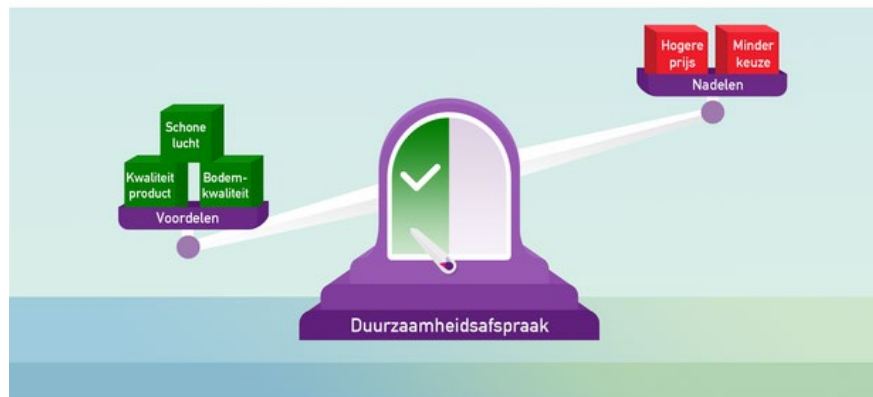


Leidraad duurzaamheidsafspraken

Huidige situatie

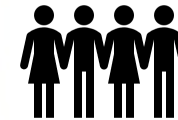
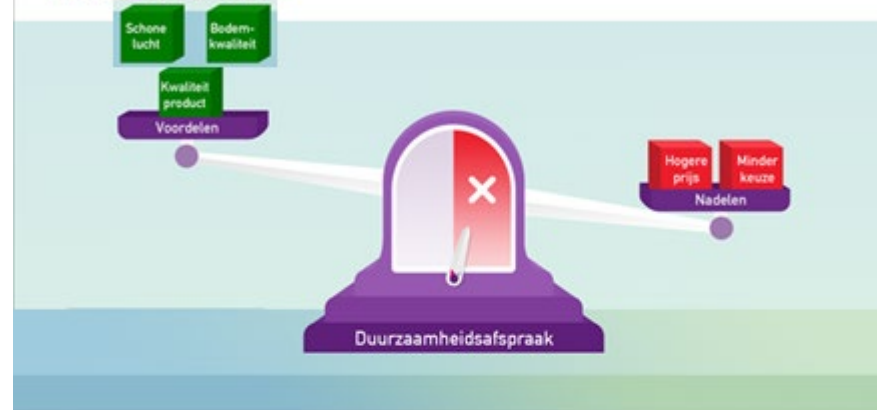


Nieuwe situatie

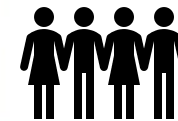
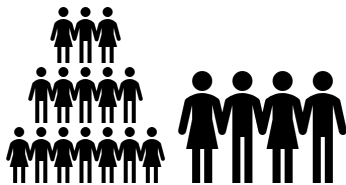


Leidraad duurzaamheidsafspraken

Huidige situatie



Nieuwe situatie



Conclusies 1/2

- *Prijskartels* die *gedwongen* worden te compenseren doen *mogelijk* iets aan groen
- Belangen ACM en groen kartel zijn (blijvend) tegengesteld – onderhandeling, monitoring
- Aanslag op ACM middelen. Groot risico op misbruik – ‘cartel green-washing’
- Met versoepelde compensatie-eis kan ACM nauwelijks nog “nee” zeggen
- Gevolg: veel minimaal groen tegen maximale prijsstijgingen
- Beleid staat haaks op de Staathuishoudkunde (Samuelson, Lindahl):
 - Hoe *meer* waardering voor groen, hoe *minder* een kartel hoeft te doen
 - Externaliteiten dient de overheid (indirect) te prijzen – Kolen, maar ook Kip
 - Via publieke belastingen break-even, via kartel met maximale marge



Conclusies 2/2

- ACM meet zich een herverdelingsfunctie aan – nu Pareto-criterium
- Terwijl centrale overheid haar snor kan (blijven) drukken – ‘zelf-regulering’
- Dit mededingingsbeleid is slechter dan second-best: het dreigt te leiden tot:
 - Minder, in plaats van meer, duurzaamheid
 - Ondermijning van de afschrikwekkende werking van de kartelwet



Hoe nu verder?

- ACM's taak is om de mededinging te beschermen ...
- en beweringen dat de kartelwet duurzaamheid in de weg zou staan te weerleggen ...
- niet om groene kartels permanent te monitoren ...
- en ook niet om de Europese mededingingsregels op te rekken (38) ...
- of om welvaart te herverdelen
- Goede reguleringsinitiatieven kan de ACM prima doorverwijzen (“Mogelijkheid 3”)



Hoe nu verder?

- ACM's taak is om de mededinging te beschermen ...
- en beweringen dat de kartelwet duurzaamheid in de weg zou staan te weerleggen ...
- niet om groene kartels permanent te monitoren ...
- en ook niet om de Europese mededingingsregels op te rekken (38) ...
- of om welvaart te herverdelen
- Goede reguleringsinitiatieven kan de ACM prima doorverwijzen (“Mogelijkheid 3”)
- ACM moet af van het onjuiste zelfbeeld dat ze duurzaamheid in de weg zou staan
- Het tegendeel is waar – *Trucks* (2016); *Recycling Automotive Batteries* (2017); *German Car Manufacturers* (ongoing)
- Behoudens een enkele verduidelijking, is de leidraad een verdere verslechtering ten op zichte van het *Visiedocument Mededinging & Duurzaamheid* uit 2014

